

Kriisisuunnitelman perehdytys

Paikallinen henkilöstö perehdytetään kriisisuunnitelmaan ja sen liitteisiin. Henkilöstön perehdyttämisestä kriisisuunnitelmaan ja kriisiviestintäsuunnitelmaan vastaavat esihenkilöt. Vastuuopettajat perehdyttävät opiskelijat kriisisuunnitelman sisältöön niiltä osin, kuin ohjeet koskevat opiskelijoiden palveluja ja toimintaa kriisitilanteissa.

Kriisiryhmän toiminta

Jokaisella Ammattiopisto Luovin paikkakunnalla on nimettynä kriisiryhmä (liite 1), joka päättää yhdessä koulutusjohtajan kanssa äkillisen kriisitilanteen jälkeisistä tukitoimista ja tiedottamisesta. Kriisiryhmä voidaan koota paikkakunnan omista työntekijöistä tai siinä voi olla yhteisiä työntekijöitä Luovin muilta toiminta-alueilta ja kunnan opiskeluhuollon toimijoista. Kriisiryhmätyöskentelyssä voidaan tehdä yhteistyötä myös paikallisten verkostojen kanssa.

Kriisiryhmän tulee kokoontua tarvittaessa mahdollisimman nopeasti, mielellään muutaman tunnin kuluessa tapahtumasta. Kriisitilanteen hoito priorisoidaan ennen muita töitä. Ainakin 2–3 jäsentä tulee olla nopeasti koolle kutsuttavissa.

Kriisiryhmä laatii muistion, joka tallennetaan yleisiltä osiltaan erityisen tuen muistioihin ja opiskelijakohtaisten kirjausten osalta opiskelijan erityisen tuen tietoihin Wilmassa.

Kriisiryhmän tehtävät

- toiminta kriisitilanteissa
- henkilöstön ja opiskelijoiden jatkotuen tarpeen arviointi ja tarvittaessa ohjaus opiskeluterveyden- tai työterveyshuollon palveluihin.
- kriisisuunnitelman ja paikkakuntakohtaisten liitteiden päivitys työvuosittain
- ryhmän oman kriisivalmiuden ja – taitojen ylläpito ja harjoittelu
- yhteyksien luominen kriisityön yhteistyötahoihin
- kriisitoimintamallista informointi oppilaitoksessa ja yhteistyötahoille
- toimintamallin toimivuuden arviointi sekä tarvittaessa sen muuttaminen

Henkilöstön toimintaohjeet kriisitilanteissa

Kriisitilanteella tarkoitetaan ennalta arvaamatonta järkyttävää tilannetta.

1. Arvioi tilanne
2. Tee tarvittavat hälytykset: Vaarassa olevat 112 ja uhkaava tilanne hälytys (Secapp)
3. Anna tarvittaessa välitön ensiapu.

4. Tiedota koulutusjohtajaa, joka ohjaa tilannetta ja viestin kulkua eteenpäin.
5. Koulutusjohtaja kutsuu kriisiryhmän koolle olemalla yhteydessä kehen tahansa kriisiryhmän jäseneseen.
6. Kriisiryhmän voi kutsua koolle kuka tahansa kriisiryhmän jäsenistä, joka saa tiedon kriisistä.

Väkivalta- tai läheltä piti – tilanne, suullinen uhkaus

1. Tilanteen rauhoittaminen ja turvallisuuden varmistaminen.
Uhkaavasti käyttäytyvä henkilö ohjataan erilliseen tilaan tai muut henkilöt ohjataan pois tilanteesta. Henkilöä / opiskelijoita ei saa jättää yksin. Varmistetaan muun ryhmän turvallisuus ja pyritään estämään lisävahingot (ihmiset, omaisuus) omaa terveyttä vaarantamatta.
2. Tarvittaessa soita 112 ja pyydä lisäapua.
3. Tapahtuman jälkeen paikalla ollut henkilöstön jäsen tekee tapahtumasta sähköisen turvallisuusilmoituksen Safetumiin pelastusvalvoja-palveluun, josta tieto siirtyy automaattisesti koulutusjohtajalle.
4. Tilanteen purku järjestetään mahdollisimman pian, viimeistään lähipäivien aikana.
5. Arvioidaan Sora-säädösten mukaisten kurinpitotoimenpiteiden tarve.
6. Arvioidaan, tarvitaanko jatkotoimenpiteitä viranomaisten kanssa.

Koulutusjohtaja esittelee kriisiryhmälle ja opiskeluhuvinvointiryhmälle työvuosittain yhteenvedon toiminta-alueen häiriötilanteista ilmoitusten perusteella.

Uhka- tai vaaratilanne työpaikalla tapahtuvan oppimisen aikana

Oppilaitoksessa varmistetaan, että opiskelijalla on riittävät valmiudet turvalliseen työhön ja opiskeluun työpaikalla. Ohjeistus työpaikalla tapahtuvan oppimisen prosessiin löytyy Satamasta.

Työsuojeluviranomainen voi antaa luvan 16–17-vuotiaan työskentelyyn vaarallisissa tai erityisen vaarallisissa töissä, jos se on välttämätöntä nuoren ammatillisen kehittymisen kannalta, sillä ehdolla, että nuori työskentelee kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön valvonnan alaisena ja että asetuksen tarkoitus on muulla tavoin riittävästi varmistettu. Työpaikalla tapahtuvaa oppimista ohjaava opettaja tekee ilmoituksen Aluehallintovirastoon.

Huolehditään, että työpaikalla opiskelija perehdytetään työturvallisuuteen. Kaikista uhkai- tai vaaratilanteista tulee ilmoittaa työssäoppimisen yhteyshenkilölle ja tapaturmista oppilaitoksen johdolle.

Liite 4 Kriisin ja trauman psykologinen ensiapu

Kriisi ja suru kuuluvat elämään. Kriisi on tapahtuma, jossa aikaisemmat kokemukset eivät riitä tapahtuneen käsittelyyn ilman merkittävää kärsimystä. Kriisityössä on kyse ihmisen sisäisen resilienssin eli psyykkisen kestävyuden vahvistamisesta. Trauma on normaalin toipumisen estymistä. Psykologisessa ensiavussa eli varhaisvaiheen tuessa shokin väistyttävä tarjotaan tukea ja ohjausta itseauttamisen keinoihin.

Kriisityön tavoitteena on edistää normaalia toipumisprosessia (ei yliauteta, hoito vain tarvitseville). Tavoitteena on stressin vähentäminen, tilanteen tasapainotus, toipumisajan lyheneminen sekä yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen toimintakyvyn palautuminen.

Psykologisen ensiavun menetelmillä pyritään edistämään turvallisuudentunnetta ja rauhoittumista, hallinnan ja yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä toivoa.

Kriisi on aikarajainen (alku, keskikohta ja loppu), mutta jokainen reagoi kriisitilanteessa yksilöllisesti. Esim. aikaisemmat uskomukset että traumasta täytyy puhua/ sitä täytyy työstää/ siihen tulee reagoida eivät pidä paikkaansa.

Kriisityön osa-alueet

- Käytännöllinen tuki edistää tunnetta, että tilanne on hallinnassa (esim. perustarpeet, yhteys perheeseen)
- Psykologinen tuki helpottaa tilanteen ymmärtämistä (esim. tietoa tavallisimmista reagoititavoista kriisissä)
- Sosiaalinen tuki vahvistaa ihmistä siinä, kuka on suhteessa muihin (esim. empatia, ei jätetä yksin, jälkeinpäin työkavereiden/esihenkilön huomavaisuus)

Tavallisimmat reaktiot järkyttävissä tapahtumissa

Fyysiset tuntemukset

- sydämentykytys
- tihentynyt hengitys
- lihasjännitykset tai niiden laukeaminen
- pahoinvointi
- suun kuivuminen
- laajentuneet pupillit
- aiemmin tiedostamattomien voimien käyttöönotto

Psyykkiset oireet

- huomioin kapea-alainen kohdistuminen
- keskittymisen pulmat, hämmennys, sekavuus
- muistiongelmia
- vaikeudet tehdä päätöksiä
- dissosiaatio, muistojen mieleen tunkeutuvaisuus, painajaiset
- monia tunnereaktioita: kauhu, pelko, kiukku, syyllisyys, viha, levottomuus, ahdistus, helpotus
- turvallisuuden kaipuu

- tunteiden puuttuminen tai laimentuminen
- ylivireystila (suuri riski myöhemmille ongelmille)

Tukeminen kriiseissä /psykologinen ensiapu

- Turvallisuuden tunteen lisääminen: mallinna rauhallisuutta ja turvaa, tarjoa oikeaksi varmennettua tietoa. Kerro, mitä turvallisuuden eteen tehdään.
- Keskittyminen välittömiin käytännön tarpeisiin ja tapahtuman kokeneiden ongelmiin, ei tunteiden työstämiseen.
- Oman aktiivisuuden/osallisuuden vahvistaminen tärkeää. Jos apua ei tarvita, sitä ei tyrkytetä. Huomioi yksityisyyden ja itsemääräämisoikeuden suojeleminen.
- Yhteisön tuki: perheeseen ja läheisiin yhteys.
- Pyri tunnistamaan lääketieteellistä apua tarvitsevat: loukkaantuneet tai voimakkaasta stressistä kärsivät
- Rauhallinen ja ystävällinen läsnäolo.

Lähteet:

Luennot Poijula ja Huotari 12.10.2017

Hedrenius, S., Johansson, S. 2016. Kriisituki. Tallinna: Tietosanoma.

Liite 5 Kansainvälisiä opiskelijaliikkuvuuksia koskeva kriisisuunnitelma

Soveltamisalue

Tämä ohje on osa Ammattiopisto Luovin kriisisuunnitelmaa ja ohjetta sovelletaan Ammattiopisto Luovin kansainvälisessä opiskelijaliikkuvuudessa.

Kriisitilanteiden määrittelyä kansainvälisissä liikkuvuuksissa

Kriisitilanteet ovat usein ennalta arvaamattomia ja niiden kokeminen on yksilöllistä. Oman lisänsä kriisitilanteeseen tuo, jos se tapahtuu vieraassa maassa, jonka kieltä ja toimintakulttuuria kriisiin joutunut henkilö ei välttämättä tunne. Ulkomailla ilman omia turvaverkostoja, kuten ystävät ja perhe, olevat opiskelijat voivat olla erityisen haavoittuvia kriisitilanteissa.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet

Ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä valmennetaan opiskelijoita ulkomaan vaihtojaksoa varten ja varaudutaan mahdollisiin kriisitilanteisiin. Ennen vaihtoa tapahtuvan lähtövalmennusjakson merkitys on keskeinen.

Lähtövalmennuksessa käydään läpi mahdollisia ongelma- ja vaaratilanteita ja valmennusjakso sisältää toimintaohjeet kriisi- ja tapaturmatilanteiden varalle. Asiat käydään läpi niin selvästi, että jokainen opiskelija ymmärtää ja tiedostaa oman vastuun itsestään ja toiminnastaan sekä tukihenkilöiden ja oppilaitoksen tehtävät vaihdossa. Kriisisuunnitelma ohjaa myös vaihdossa mukana olevien tukihenkilöiden toimintaa ylläpitävissä tilanteissa.

Opiskelijavalinta kansainväliseen vaihtoon

Opiskelijoiden valintaprosessi kansainväliseen vaihtoon on keskeinen ennakoiva toimenpide, jossa vaihtoon hakeutuvan opiskelijan tilannetta tarkastellaan laajasti ja pohditaan myös vaihdon aikana mahdollisesti ilmeneviä riskitilanteita ja opiskelijan selviytymistä niissä.

Toiminta-alueen kansainvälisyysvastaava käsittelee opiskelijavaihtoon hakeutuvien opiskelijoiden hakemukset, haastattelee opiskelijat ja esittelee hakijat erityisintuen ryhmässä. Opiskelijan hakemuksen liitteenä on myös vastuuopettaja lausunto, joka huomioidaan valintaa tehdessä. Ensisijaisen tärkeää on ottaa huomioon opiskelijoiden kyky toimia uudessa ympäristössä ja sen tuomissa haasteissa.

Mahdollisista riskitekijöistä, esimerkiksi terveyteen liittyen, on tiedotettava ennen vaihtojaksoa kansainvälisyysvastaavalle ja mukaan lähteville tukihenkilöille. Tukihenkilöiden ja vastaanottavan tahon tulee olla tietoisia opiskelijan erityisen tuen tarpeesta sekä perussairauksista ja lääkityksestä.

Lähtövalmennus

Lähtövalmennus on pakollinen osa ulkomaanvaihtojaksoa ja sen tarkoituksena on auttaa siirtymistä uuteen työ- ja toimintakulttuuriin sekä edistää vaihtojaksojen sujuvaa toteutumista. Kieli- ja kulttuurivalmennuksen sekä ammatillisen valmennuksen lisäksi käydään läpi matkustamiseen ja vapaa-aikaan liittyviä asioita.

Valmennuksessa käydään läpi turvallisuuteen ja terveyteen liittyviä asioita:

- kriisisuunnitelman läpikäyminen
- tukihenkilöiden rooli
- työturvallisuus
- matkustamiseen liittyvät riskit
- matkustusilmoituksen tekeminen ulkoministeriöön
- terveysriskit ja mahdolliset rokotukset
- Eurooppalainen sairaanhoitokortti
- vakuutukset ja korvaukset
- riskikäyttäytyminen (päihteet, vaaralliset alueet jne.)
- varautuminen luonnonkatastrofeihin
- oppilaitoksen järjestyssäännöt

Kirjallinen sitoutuminen

Opiskelijat sitoutuvat kirjallisesti noudattamaan liikkuvuuden aikana matkalla mukana olevien tukihenkilöiden ja yhteistyökumppaneiden ohjeita ja käyttäytymään hyvien tapojen mukaisesti.

Lisäksi opiskelijalle tehdään kirjallinen koulutus sopimus/oppisopimus, jossa määritellään mm. työturvallisuuteen liittyvät seikat.

Sairaudenhoito ja vakuutukset

Opiskelijat ohjeistetaan hankkimaan Kelalta eurooppalainen sairaanhoitokortti, joka on ilmainen. Jos opiskelija sairastuu äkillisesti tai joutuu tapaturmaan, kortilla saa sairaanhoitoa EU- ja Eta-maissa sekä Sveitsissä kuten ko. maassa asuvat henkilöt.

Ammattiopisto Luovi on vakuuttanut opiskelijat, henkilökunnan ja heidän matkatavaransa ulkomaanjaksojen aikana. Lisätietoja vakuutuksen kattavuudesta saa Luovin matkasihteeriltä.

Yhteydenpito

Liikkuvuusjakson aikaisesta yhteydenpidosta sovitaan ennen liikkuvuuden alkua.

Kansainvälisyysvastaava on pääsääntöisesti vastuussa yhteydenpidosta opiskelijoihin. Ryhmänä toteutettavissa vaihdoissa on mukana Luovin tukihenkilö tai tukihenkilöitä, jotka tukevat opiskelijoita vaihdon aikana ja pitävät myös yhteyttä kansainvälisyysvastaavaan kotimaassa. Myös opiskelijalla on velvollisuus olla yhteydessä kansainvälisyysvastaavaan ja ilmoittaa mahdollisista ongelmatilanteista, jos tukihenkilöt ovat estyneitä yhteydenpitoon.

Kansainvälisyysvastaava ilmoittaa koulutuksen esihenkilöille vaihtoon lähtevien opiskelijoiden ja tukihenkilöiden tiedot vaihdosta: ajankohta, paikkakunta, matkustusajankohdat ja vastaanottavan tahon yhteystiedot.

Vastuualueiden määrittely ja tiedottaminen

Luovin kansainvälisten vaihtojaksojen kriisitilanteiden käsittelystä vastaa kansainvälisyysvastaava, joka ilmoittaa asiasta kansainvälisyyskoordinaattorille ja koulutusjohtajalle. Tarvittaessa asian käsittelyä jatkaa Luovin paikkakuntakohtainen oma kriisiryhmä Luovin kriisisuunnitelman mukaisesti.

Kriisin viestinnässä noudatetaan Luovin kriisiviestintäsuunnitelmaa.

Kansainvälisyyspäällikkö

- Vastaa kansainväliseen toimintaan liittyvästä turvallisuusohjeistuksesta

Kansainvälisyysvastaava

- Huolehtii ennen vaihtojaksoa opiskelijoiden lähtövalmennuksesta turvallisuusriskien osalta
- Toimii vaihtojakson ajan opiskelijan yhteyshenkilönä yhdessä tukihenkilön kanssa
- Tekee matkustusilmoituksen Ulkoasiainministeriön matkustusilmoitus.fi-palvelussa
- Pitää yhteyttä opiskelijaan ja tarvittaessa tämän omaisiin sekä kohdemaan vastaanottavaan tahoon
- Seuraa eri tiedotuskanavia kriisitilanteiden sattuessa ja antaa toimintaohjeita tukihenkilöille ja opiskelijaryhmälle
- Tiedottaa mahdollisista kriisitilanteista Luovin ohjeistuksen mukaisesti

Tukihenkilö

- Toimii kohdemaassa opiskelijoiden tukena liikkuvuuden aikana
- Pitää yhteyttä kansainvälisyysvastaavaan kotimaassa ja ilmoittaa mahdollisista kriisitilanteista välittömästi

Kriisiryhmä / erityisen tuen ryhmä / opiskeluhyvinvointi

- Tarvittaessa kansainvälisyysvastaava konsultoi toiminta-alueen kriisiryhmää, erityisentuen ryhmää ja opiskeluhyvinvoinnin henkilökuntaa.

Toimenpiteet kriisitilanteessa

Kriisitilanteen sattuessa opiskelija ja/tai vaihdon tukihenkilö on välittömästi yhteydessä ensisijaisesti kansainvälisyysvastaavaan. Jos kansainvälisyysvastaava ei ole tavoitettavissa otetaan yhteyttä kansainvälisyyspäällikköön, koulutusjohtajaan tai rehtoriin, tilanteen vakavuudesta riippuen. Em. henkilöt jatkavat omalta osaltaan kriisin hoitoa Luovin kriisisuunnitelman mukaisesti. Kuolemantapauksissa viranomaiset huolehtivat viestinnästä.

Kaikki kriisitilanteet tulee kirjata ylös yksityiskohtaisesti, jotta niitä on helpompi käsitellä myöhemmin. Jos kriisi koskettaa ryhmävaihdossa yksittäistä opiskelijaa on tukihenkilöiden muistettava myös huomioida muun ryhmän tilanne ja tuen tarve.

Tärkeää on, että tukihenkilöt pysyvät itse rauhallisena ja antavat kriisitilanteessa olevan opiskelijan ensin itse raportoida tilanteesta. Jos kriisitilanteeseen liittyy ulkopuolisia henkilöitä, on tärkeä kuulla kaikkien mukana olleiden kokemus tapahtuneesta.

Kriisitilanteen sattuessa myös tukihenkilöillä on mahdollisuus saada apua asioiden käsittelyyn työterveyshuollon kautta.

Sairastapaukset ja onnettomuudet

Sairastapauksen tai onnettomuuden sattuessa opiskelijan on heti ilmoitettava tilanteesta tukihenkilölle, kansainvälisyysvastaavalle tai vastuopettajalle. Kansainvälisyysvastaava varmistaa opiskelijan olevan asianmukaisessa hoidossa ja tiedottaa tilanteesta opiskelijan yksityisyyden huomioon ottaen. Mikäli vaihtojaksolla on mukana tukihenkilö, on hän ensisijaisesti vastuussa vastaanottavan oppilaitoksen kanssa opiskelijan asianmukaiseen hoitoon saattamisesta. Jos kansainvälisyysvastaavaa ei tavoiteta kriisitilanteen sattuessa, otetaan yhteyttä kansainvälisyyskoordinaattoriin.

Fyysinen väkivalta

Jos opiskelija joutuu fyysisen väkivallan kohteeksi ulkomailla, tukihenkilö tai kansainvälisyysvastaava ohjaa hänet tekemään rikosilmoituksen ja hakeutumaan tarpeenmukaiseen hoitoon välittömästi. Opiskelijan palattua kotimaahan varmistetaan mahdollinen jälkihoito Luovin kriisisuunnitelman mukaisesti.

Mielenterveysongelmat

Mielenterveydellisissä ongelmissa paikalla olevat tukihenkilöt ovat ensisijaisia opiskelijan tukijoita vaihtojaksolla. Tukihenkilöt ottavat yhteyttä kansainvälisyysvastaavaan ja tilanteesta sekä toimenpiteistä keskustellaan. Vieraassa ympäristössä erityisopiskelijan stressinsietokyky saattaa ylittyä, tällöin opiskelijan tilan arviointi on haasteellista. Arvio vaihtojakson jatkamisesta tehdään yhdessä opiskelijan, vastuopettajan, opiskeluhuvinvoinnin henkilöstön ja kansainvälisyysvastaavan kanssa. Alaikäisten ja vajaavaltaisten kohdalla kansainvälisyysvastaava keskustelee asiasta tarvittaessa myös huoltajien kanssa.

Ryöstöt ja varkaudet

Opiskelijan joutuessa vaihtojaksolla rikoksen uhriksi on päävastuu viranomaistahoilla (paikallinen poliisi), mahdolliset hoitotoimenpiteet hoidatetaan paikallisessa terveydenhuollossa. Tukihenkilö vastaa, että em. toimenpiteet hoidetaan asianmukaisesti. Opiskelijan on myös ilmoitettava itse tai pyydettyä viranomaisia ilmoittamaan tapahtumista Luovin kansainvälisyysvastaavalle tai vastuopettajalle. Opiskelijan palattua kotimaahan varmistetaan mahdollinen jälkihoito Luovin kriisisuunnitelman mukaisesti.

Opiskelijan itse syyllistyessä rikokseen ja asia on viranomaistahon hoidossa, rikoksesta ja siihen liittyvistä jatkotoimenpiteistä tiedotetaan heti kansainvälisyysvastaavalle. Alaikäisten tai vajaavaltaisten kohdalla kansainvälisyysvastaava on yhteydessä huoltajiin.

Päihteet

Luovin järjestyssäännöt sekä maakohtaiset lait määrittelevät päihteiden käyttöön suhtautumista ja käytänteitä vaihtojaksolla. Valmennusjaksolla painotetaan opiskelijoille, että vaihtojakso ei ole lomamatka, ja täten opiskelijoita sitovat myös paikallisen oppilaitoksen järjestyssäännöt. Opiskelijoille myös painotetaan, että päihteiden käyttöön ulkomailla sisältyy useita turvallisuusriskejä. Opiskelijan päihteiden käyttö voi olla peruste vaihtojakson keskeyttämiseen. Päihteiden käytöstä ja siitä aiheutuvista ongelmista tiedotetaan aina kansainvälisyysvastaavalle. Kansainvälisyysvastaava on tarvittaessa yhteyksissä alaikäisten ja vajaavaltaisten huoltajiin.

Opiskelijat ja tukihenkilöt sitoutuvat päihteettömyyteen vaihtojakson aikana.

Kuolemantapaukset

Kuolemantapausten käsittelystä vastaavat aina viranomaiset. Myös asiasta tiedottaminen kuolemantapauksissa hoidetaan viranomaisten kautta. Muun ryhmän palattua kotimaahan varmistetaan mahdollinen jälkihoito Luovin kriisisuunnitelman mukaisesti.

Luonnonmullistukset ja yhteiskunnalliset kriisit

Suuronnettomuuksien, luonnonmullistusten, terrori-iskujen, poliittisten levottomuuksien tai muiden vastaavien kriisitilanteiden sattuessa kansainvälisyysvastaava ottaa yhteyttä ko. maassa oleviin tukihenkilöihin sekä opiskelijoihin ja tarkistaa, että he ovat kunnossa ja tietävätkö he tapahtuneesta. Tarvittaessa vaihto keskeytetään ja opiskelijat sekä tukihenkilöt palaavat välittömästi kotimaahan.

Jakson keskeyttäminen

Ongelmatilanteet pyritään ratkaisemaan kohdemaassa olevan yhteyshenkilön, tukihenkilön ja kansainvälisyysvastaavan yhteistyössä ja keskustellen opiskelijan kanssa. Jos opiskelijan jakso joudutaan keskeyttämään, niin kansainvälisyysvastaava käsittelee asian opiskelijan kanssa hänen kotimaahan paluun jälkeen ja ohjaa opiskelijan opiskelijahuollon tai muun tuen piiriin. Jos keskeyttämisen syy johtuu opiskelijan omasta toiminnasta, niin hän on pääsääntöisesti velvollinen korvaamaan vaihdosta aiheutuneet matka- ja majoituskulut Luoville.